

R. J. Hendon

A 2077-es Star Wars margójára

Adam éppen a pizza-rendelését állította össze, amikor a szemüvegén felvillant a hívásjelzés. Bal szemével kacsintott egyet, és fogadta a hívást.

– Helló, Dave! Na, megnézted a Star Warst?

– De meg ám! És, apám... Nem semmi volt! Rendesen a székhez szögezett pár jelenet, de az egész úgy nagyon egyben volt, tudod? Pont, amilyennek akartam. És te láttad már?

– Én ma este fogom megnézni. Már bekészítettem a popcornot.

– Végignyomtad már a demót, ugye?

– Épp neki akartam állni. Amíg kihozzák a pizzámat, addig letudom. Azt állítják, hogy most még pontosabb, mint tavaly, az Ébredő Erőnél.

– Sokkal! – Adam szinte hallotta, hogy Dave szaporán bólogat. – Bár sokat nem értettem belőle most se, de hát az MI tudja a dolgát.

Adam közben visszatért a pizza-rendelő oldalra, és befejezte a menü összeállítását.

– Ühüm...

– Apropos – szólt Dave. – Te láttad az eredetit? Az Uccsó Jediket?

– Persze! – Adam felhorkantott. – Még gyerekként, de nem volt nagy szám. Ugyanolyan vacak volt, mint az összes többi film, ami még a hatvanas évek előtt készült. Mindnek ugyanaz volt a baja...

– Másvalaki sztoriját nézted.

– Ja. Már idejét se tudom, mikor néztem utoljára ilyen old-school, passzív mozit.

– Dettó – mondta Dave. – Bár nekem az eredeti Utolsó Jedik is tetszett. Jobb volt, mint az Ébredő Erő, persze azért volt mit javítani benne... Na, majd meséld el, milyen lett a tiéd! Zúzok gyúrni, nem zavarlak tovább.

– Oké, cső!

Miután Dave ikonja eltűnt a kijelzőről, Adam hátradőlt a kényelmes karosszékből, megigazította arcán a VR-szemüvegét, hogy biztosan jól működjön a tekintet-követő funkciója, majd felkereste a Star Wars hivatalos honlapját, amelyet már régen elmentett a könyvjelzői közé. A főoldalon fogadta a hír, hogy huszonhárom órája megtekinthető Az Utolsó Jedik kettőezer-hetvenhetes, felújított változata.

Adam ajkai mosolyra húzódtak a jól ismert logó láttán. Ha levette a VR-szemüvegét, bármerre is fordult szobájában, jó eséllyel egy Star Wars relikviára esett volna a pillantása, és az új filmet már régóta izgatottan várta.

Az oldal a retinája alapján beazonosította, és máris felajánlotta, hogy elindítsa a filmhez tartozó demót. Adam kettőt pislogott a kezdéshez. Mivel már régen regisztrált az oldalra, a program azonnal átugrotta az olyan kérdéseket, amelyeket első alkalommal kérdez: az illető neme, kora, szexuális beállítottsága, politikai irányultsága, vallása, és a többi. A hivatalos tájékoztató szerint a cég nem adta ki harmadik személynek ezeket az adatokat, csupán a filmet szolgáltató mesterséges intelligencia számára nélkülözhetetlen. Egy epilepszia-figyelmeztetést követően a demó elkezdődött.

Először fények és geometriai formák villantak fel, mint egy kaleidoszkópban. Négyszögek, háromszögek, tetraéderek váltogatták egymást. Adam tudta, hogy a mesterséges intelligencia vezérelte program most kalibrálja be a VR-szemüveg tekintet-követését. A vibráló fázis után egy montázs videó következett. Osztott képernyőn, egyszerre négy különböző jelenet futott korábbi Star Wars filmekből, a sorozat különböző korszakaiból, még az épp száz esztendős Új Reményből is. A program figyelte, merre cikázik a néző szeme, hol tágul ki a pupilla, a halántékon ellenőrizte a pulzusszám-változást, és az arcmimikát.

Adam tekintete az első montázs alatt ösztönösen jobbra fel, A Birodalom Visszavág három évvel ezelőtt kiadott, modernizált változatára tévedt, amely a kedvence volt a sorozatból. A következő összevágásnál balra le, az előzmény-trilógia egymást villámgyorsan követő fénykard-párbajaira vándorolt, majd az azt követő montázsánál Anakin Skywalker és Obi-Wan Kenobi végső, mindent eldöntő csatájából kiragadott másodpercekre. A montázsok csak pár pillanatra villantak fel, amíg a program rögzítette a szem mozdulatait. Néhány másodpercet várt, hogy megállapodik-e a kiválasztott jeleneten, vagy rögtön tovább siklik egy másikra, és már küldte is a következőt.

Adam tudta, hogy nem szabad gondolkoznia, el kell engednie magát, és hagyni, hogy az ösztöne (vagy az Erő, ahogy Dave-vel egymás közt nevezték) vezesse a szemét. A demó valójában egy komplex pszichológiai teszt volt, amellyel egy mesterséges intelligencia azt mérte fel, hogy egy néző egész pontosan mit is szeret a Star Wars sorozatból. A széria száz éves pályafutása során számtalanszor megújult, újraindult, és a különböző korszakai néha egészen eltérő stílusjegyeket mutattak. Akadtak olyanok, akik számára a Star Wars csak és kizárólag a legelső, eredeti trilógia volt, amelyet az ezerkilencszáz hetvenes és nyolcvanas években vetítettek a mozik. Mások az előzmény-trilógiáért, vagy épp a Disney valamelyik sorozatáért rajongtak. De a legtöbben azok voltak, akik a Star Wars kettőezer hatvanas

évektől újra lendületet vett korszakát imádták, amelyek között azonban egyetlen egy új epizódot sem mutattak be. Az összes egyfajta felújított, modernizált változat volt – ahogy a kor szinte összes többi filmje a mozik hanyatlása és sorozatos csődje óta.

Adam így szerette a Star Wars-t: egy koszos, rozsdás, elhasználódott univerzumnaként, amelyben olyan látványosan megkoreografált fénykard-párbajokat vívtak, mint az előzmény-trilógiában, és a két kedvenc szereplője volt Kylo Ren és Rey.

Összerezzen, amikor kopogtattak a szobája ajtaján.

– Adam! Kész az ebéd!

A fiú gyorsan leállította a demót, és kiordított a csukott ajtón keresztül:

– Anya, a lehető legrosszabbkor zavartál!

– Ó, bocsánat uraság, hogy szólni merészeltem. Gyere ebédezni!

– Rendeltem pizzát!

– Én is pizzát sütöttem, te ütődött! – kiabált vissza az ajtón keresztül az anyja.

– Ezerszer megmondtam, hogy nem bírom azt a vastagtésztás zsírtengert, amit te pizzának nevezel.

– Én meg azt nem bírom, hogy az ablakon dobod ki a pénzünket. Tudod, az étel is pénzbe kerül...

Adam fülében lüktetni kezdett a vér.

– Hagyj már békén! – üvöltötte. – Dolgom van!

Miután anyja dohogva távozott, Adam újra elindította a demót, de kizökkent, és tartott tőle, hogy ennek a kis közjátéknak meg lesz majd az eredménye. Tudta, hogy jobban járna, ha újrakezdené az egész demót, de a montázs épp egy Adam számára kevésbé fontos összetevőt vizsgált: a preferált idegen lények típusait és mennyiségüket.

A demó negyed óra alatt lefutott, és egy zöld felirat tudatta Adammal, hogy sikeresen rögzítették a szükséges információkat, Az Utolsó Jediket pedig három óra, negyvennyolc perc múlva megtekintheti. A hátralévő időt egy visszaszámláló mutatta a főoldalon.

Adam levette a VR-készülékét és megdörzsölte fáradt szemét. Annyi időre hagyta csak el a számítógépét, amíg átvette a pizzát, a film kezdetéig hátralévő időt pedig azzal töltötte, hogy a közösségi oldalakat nézte. Ahogy görgette lefelé a bejegyzéseket és egymás után tömte a szájába a pizza szeleteket, rábukkant egy érdekesnek tűnő cikkre, amely épp az új Star Wars filmek mögött álló mesterséges intelligenciáról szólt.

„A japán Tokui-ten a huszadik század eleje óta élen jár az MI fejlesztésekben, ennek köszönhető, hogy ma már a legnagyobb filmstúdiók mind az ő terméküket választják a kasszasikerek elkészítéséhez. A cég MI.Lumiére névre keresztelt programja tőkélyre

fejlesztette az egyénre szabott filmgyártást forradalmi demói segítségével, amelyek mára végleg kiszorították a kezdetleges, kérdezz-felelek típusú, unalmas és lélekölően hosszú beállításokat. De valóban olyan tökéletes ez az új rendszer?”

– Igen! – vágta rá fennhangon Adam, és máris tudta, hogy egy újabb fröcsögő cikket fog olvasni olyasvalakitől, aki visszasírja a régi idők moziját.

„Az algoritmus figyelembe veszi a néző személyiségjegyei mellett a tudatalatti, ösztönszerű választásait, így végez el olyan, kisebb-nagyobb módosításokat a nyers filmen, hogy a végeredmény a lehető legközelebb álljon az illető ízlésvilágához. Így készül a személyre szabott film, amelyet a nézők imádnak, az óriási bevételek igazolják a sikert. Csakhogy ennek az új rendszernek van egy-két árnyoldala.

Nem untatnám az olvasókat azzal, hogy a bezárt mozikon kesergék – azt megtették már előttem sokan. Az értelmüket vesztett és állás nélkül maradt kritikusok is már a legtöbben szépkorú emberek, akik talán már túltették magukat azon, hogy a világ megváltozott, a szakmájuk pedig egy letűnt kor emlékévé vált. A probléma valójában maga az eredmény, az, hogy mindenki megkapja, amit akar.

A film hajnalán egy alkotás általában néhány ember vízióján alapult, a mozgókép segítségével elmesélték gondolataikat, érzéseiket, önmagukból átadtak egy szeletet a tömegeknek. Később, még a kétezres évek elején is megmaradt bizonyos filmek provokatív, elgondolkodtató volta, bár ekkorra már túlnyomórészt anyagi megfontolásból, biztos receptre készítették a filmeket. Persze ezek sem váltak be mindig, és erre az egyik legjobb példa az idén modernizált Star Wars film eredetije, a kettőezer-tizenhetes Az Utolsó Jedik. A film anno nagyon megosztó alkotás lett: egyesek az egekig magasztalták a merészségét, meglepő jeleneit, mások ugyanezért gyűlölték. Olyannyira utálták, hogy még petíciót is benyújtottak azért, hogy forgassák le újra.

Akkoriban már a hasonló, nagy érdeklődésre szert tevő filmek zömén egymás torkának estek a nézők az interneten, később pedig egyre jobban nyílt a szakadék az átlagnézők és a kritikusok véleménye között. Ez vezetett el a kétezer-ötvenes évek derekára addig, hogy a hagyományos filmek iránti igény drámaian lecsökkent, míg a videojátékokból kinőtt „interaktív film” népszerűsége emelkedett, főleg a valóságtól megkülönböztethetetlen grafika következtében. A nagy filmforgalmazók persze kapcsoltak, és kezdetét vette a személyre szabott mozifilmek kora. Ezzel pedig befellegzett a vitáknak, az egyes alkotásokat jelentről-jelenetre boncoló elemzéseknek, a rejtett jelentéseknek és utalásoknak. Mindenki maximálisan elégedett lehetett. A vitafórumok elcsendesedése bizonyította, hogy a stúdiók telibe találtak, és nem csak feltámasztották és megreformálták saját iparágukat, de még a költségeik is

lecsökkentek: kettőezer-hatvanöt óta nem készült nagyszabású, eredeti alkotás. Kivétel nélkül mindegyik a kétezres évek első feléig forgatott filmek modernizációja, felújítása. Ha valaki manapság friss, gondolatébresztő filmet akar látni, maradnak neki az amatőr, független rendezők rövidfilmjei a videó-megosztó portálokon. A nagy tömegeket tökéletesen kielégíti a mozgókép történelmének első százötven éve alatt készült filmtermés – feltéve, ha a saját szája íze szerint fűszerezik azt. És micsoda vadhajtások keletkeztek! A happy enddel végződő Titanictól kezdve a pornográf Keresztapán keresztül a náci Indiana Jonesig minden, amit több milliárd ember csak el tud képzelni. Ezen filmek művészi értéke – sőt, bármilyen értéke – a nullához konvergál.

Észre kellene venni azt, hogy a film elvesztette minden művészi jellegét onnantól kezdve, hogy maximalizálták az igények kielégítését. A viták és az elégedetlen, fanyalgó nézők régen hasznosak voltak – maga a tény, hogy egy film nem feltétlenül nyerte el mindenki tetszését, üdvözlendő. Arra kényszerítette a filmstúdiókat, hogy változatos, különböző igényeket kielégítő filmeket készítsenek, kreatívak legyenek.

Manapság azonban a nézők mindent és azonnal megkapnak, akár egy elkényeztetett gyermek, és semmilyen új, az övékétől eltérő nézőponttal, gondolatmenttel nem szembesülnek, mert nem kell szembesülniük.”

– Micsoda marhaság! – fortyant föl Adam. Nem fért a fejébe, miért lenne jobb bárkinek is az, hogy olyan filmeket néz, ami nem tetszik neki. A pusztán tény, hogy Az Utolsó Jedik annak idején megosztotta a rajongókat, azt jelenti, hogy egyik részük megkapta, amit akart, mikor kiváltotta a túlárzott mozijegyet, a másik részük meg csalódottan távozott. Ez igazságtalan!

Adam arca felforrósodott, miközben a blogger fröcsögését olvasta. Nem is olvasta végig a cikket, a menüből kiválasztotta a bejegyzés jelentése lehetőséget. „Ez a bejegyzés megsértette az Ön biztonságos terét?” – tette fel a kérdést az oldal. Adam megjelölte a „felzaklatott” és az „ellenkezik a nézeteimmel” lehetőségeket. „Köszönjük. Számunkra fontos, hogy az oldal használói mindig kényelmesen és biztonságosan érezzék magukat. A továbbiakban nem lát majd bejegyzéseket ettől a felhasználótól.”

De Adam nem elégedett meg ennyivel. Felkereste a blogger oldalát, és ott a lehető legalacsonyabb pontszámot adta az értékelésnél. Miután ezzel megvolt, elégedetten hátradőlt, és néhány mély lélegzetvétellel lenyugtatta magát.

Észrevette, hogy időközben a számláló a végéhez ért, és máris elkezdheti a várva várt filmet. Kólát és popcornot készített elő, felvette a VR-szemüveget, és mozi-üzemmódba állította a székét. A film elkezdődött.

A mesterséges intelligencia tökéletes munkát végzett. Átalakította, újravágta, kiegészítette az eredeti film jeleneteit, a látványos űrcsatákat újra-renderelte, hogy elkápráztassa egyetlen nézőjét. Adam imádta a hosszú űrcsatákat, így a film két nagy ütközetét rendesen kinyújtotta, a VR-szemüveg pedig a középpontjába helyezte Adamet. Egyszer egy X-szárnyú pilótafülkéjébe ültette, ahol szabadon nézelődhetett körbe, ameddig csak kedve támadt, máskor ott állhatott a csillagromboló hídján Hux tábornok mellett, és figyelhette, hogyan oszt parancsokat.

Az MI a történet egyes fordulataiba is belenyúlt. Új párbeszédet kreált a szereplők között, tökéletesen helyettesítve az eredeti színészeket animált karakterekkel, az átmenet észrevehetetlen volt. Snoke Legfőbb Vezérről kiderült, hogy nem más, mint Palpatine egykori mestere, Darth Plagueis, aki az Ismeretlen Régiókban bujdosott a Birodalom idején, de most eljött az ő ideje...

Kylo Ren nem tudta olyan könnyen megölni mesterét, mint az eredeti változatban: Snoke még félbevágva is életben maradt, és tanítványa csak Rey-jel együtt tudta őt legyőzni egy pokoli küzdelem árán. Holdo admirális jeleneteit a mesterséges intelligencia kivágta, és Leia tábornok vezette bele az ellenállók cirkálóját a csillagrombolóba, méltó befejezést adva karakterének. Luke pedig soha sem emelt kardot a fiatal Ben Solóra, Snoke játszotta ki őket egymás ellen, ami az új Jedi Rend pusztulásához vezetett. Luke hús-vér alakjában szállt szembe egykori tanítványával, egy olyan fénykardpárbajban, amely minden korábbi párbajon túltett, és akkor esett el, amikor Ren Lovagjai is megjelentek, hogy az új Legfőbb Vezér segítségére siessenek. A három és fél órára bővített film Adam minden képzeletét felülmúlta... Kivéve egy valamit.

Az ewokok és a gunganek az ellenállók oszlopos tagjai lettek. Jar Jar Binks szinte minden jelenetbe bekerült, ahol az ellenállók szerepeltek, a háttérben csetlett-botlott, ügyetlenségével felrobbantotta az egyik menekítő hajót, és hogy-hogy nem, Jar Jar lett Finn társa a veszedelmes küldetésben Canto Bight kaszinójában.

Adam szívből gyűlölte a gungant, ha csak meglátta, ökölbe szorult a keze. Jar Jar kivágása volt a legfontosabb változtatás, amelyet az előzmény-trilógia modernizálásánál tett. Az ewokokat hasonlóan megvetette, helyettük wookie-k szálltak szembe a birodalmiakkal a Jedi Visszatér végső csatájában, Adam változatában.

– Mi a francot keres ez itt? – kiáltott fel, amikor először meglátta az ostoba figurát az egyik jelenetben.

Gyorsan rájött a probléma okára: amikor anyja kopogtatott az ajtón, épp a preferált idegen lényeket vizsgálta a demó, és úgy tűnik, hibát vétett.

A záró képsorok után Adam letépte magáról a VR-szemüvegét, és belerúgott az asztalába.

– Ezt nem hiszem el! – kiabálta.

Legszívesebben újrakezdte volna a demótól az egészet, de egy második próbálkozás feláras volt, ebben a hónapban pedig már nem költhetett volna több pénzt filmekre, mert az anyja biztosan leszidta volna.

Adam megint belerúgott az asztalba. Haragudott az anyjára, a pizzára, de legjobban a mesterséges intelligenciára és a túlérzékeny demóra. A film után az oldal kérte, hogy értékelje az élményt – Adam a legalacsonyabb értékelést adta, majd a közösségi oldalakat írta tele a demóról alkotott véleményével, amely egy apró pillantás miatt tönkretette az ő szórakozását.

„A demójuk egy hulladék! Egyetlen egyszer néz félre az ember, és szétcseszi az egész filmet! Legalább valami biztonsági protokollt beépíthettek volna, amellyel leellenőrizheti az ember, hogy jó válaszokat adott-e. És miért raknak bele egyáltalán olyan lehetőséget, hogy az az idióta Jar Jar bekerülhessen a filmbe?! Ki a fene akarja őt látni? Senki! Az egész egy rakás trágya!”

Miután kiírta magából frusztrációját, egy darabig még csapkodta az asztalt és a sarokba hajította a VR-szemüvegét. Anyja megint bekiabált a csukott ajtón, hogy miért hangoskodik az éjszaka közepén, mire Adam üvöltve elküldte.

Nem sokkal később a közösségi oldal elkezdte küldeni az értesítéseket: „Huszonhárom ismerőse letiltotta önt biztonságos tere megsértéséért.”

Dave-től pedig egy üzenet érkezett: – Mi bajod van, ember? A demó tökéletes! Nincsen semmi baja, nekem szuperül működött.

Adam visszaírt neki:

– A demó egy szar! Egyszer zavartak meg, és telepakolta a filmet Jar Jarral!

– Írták, hogy a demónak zavartalanul kell lefolynia. Nem olvastad el a használati utasítást, te idióta?

– Ne nevezd idiótának! Persze, hogy elolvastam, de attól még túlérzékeny ez az egész vacak. Minek van benne egyáltalán olyan opció, hogy Jar Jar bekerülhessen?!

– Én bírom Jar Jart. Vicces.

Adam nem hitt a szemének, amikor ezt olvasta.

– Te hülye vagy! Az a förmedvény nem való a Star Wars-ba!

– A tiédbe. Oda kell figyelni legközelebb, seggfejkém. Ennyi.

„Dave nevű felhasználónk letiltotta önt biztonságos tere megsértéséért.”